

Cvičení č. 1

Z0136
Územní plánování a urbanismus

5. 10. 2017

Podmínky cvičení

- Kontakt - marek.lichter@mail.muni.cz
- Max 2 absence za semestr (nezáleží na omluvení)
  - Při více absencích práce navíc, ale...
- I při absenci nutnost odevzdání všech cvičení
  - + příprava na některé hodiny
- Odevzdávat do odevzdáárny
- Deadline většinou týden, případně 14 dní, dle konkrétního cvičení

Podmínky cvičení

- OK (i s komentářem) znamená uznáno
- Neuznáno = oprava, do týdne
- Pozdní odevzdání, něco navíc...

Historický vývoj měst

- V průběhu středověku 13. – 15. století, kromě nejstarších hradisek (měst)
- Předtím síť sídel velmi řídká
- Kolonizace
  - Vnější – německá
  - Komplexní proces – politika, ekon. otázky, právo
- Nemusel rozhodnout jen panovník, ale i šlechta, nebo církev
- Významná pozice **lokátora** – rozhodující činitel, pravomoce (stavební, plánovací)
- Často přináší i zvyklosti
- Úlevy pro nové obyvatele (daně)
- Bližší zájem, např. Žemlička (2014)

Právo

- Jedno z možných vymezení – město je to, co má městská práva
  - Hradební (možnost opevnit se), vyloučení řemesel k hradbám
  - Mílové (hierarchie)
  - Várečné
  - Trhové
  - Atd.
- Funkce města jiná než vesnice
- Výroba, trh x zemědělství

Typy zakládaných měst I

- hrazená města pravoúhlého půdorysu s ústředním čtvercovým nebo obdélníkovým tržištěm a s ulicemi vybíhajícími z něho v pravém úhlu
- Šumperk

Typy zakládaných měst II

- velikostně menší, vesměs nehrazená města, která se skládají z pravouhlého tržiště, popř. ulic z něho vybíhajících, aniž lze však u nich mluvit o ulicové síti
- **Příbor**

Typy zakládaných měst III

- Hrazená města pravoúhlého půdorysu s ulicovým tržištěm
- Zejména 13. a 14. století
- **Brušperk**

Typy zakládaných měst IV

- města s porušeným pravoúhlým půdorysem, ovlivněným terénem nebo průběhem komunikací
- **Hulín**

Typy zakládaných měst V

- Hrazená města s tržištěm jiného tvaru než čtyřúhelníkového
- Např. klínový tvar
- Slavonice

Typy zakládaných měst VI

- Ostrovní
- Stísněná, nepravidelný půdorys
- **Veselí nad Moravou**

Typy zakládaných měst VII

- Města s dominantní ulicí
- Žebrového, žebříkovitého, duálního podtypu
- Poměrně rozšířená, vliv dopravy
- Letovice

Zadání cvičení

- Na základě podkladů (např. Láznicka – práce Moravská města z roku 1948) si vyberte dvě moravská zakládaná města a velice stručně popište jejich morfostrukturu, typ, popř. historické podmínky založení
- Původní strukturu města doložte snímkem z II./III. vojenského mapování (či jiných historických map)
- Aktuální strukturu městského plánu (kompozice) se pokuste doložit současným leteckým snímkem
- Stručně zhodnoťte nejvýraznější změny, které modifikovaly středověkou formu města.
  - Nemusíte se věnovat jen čistě středověku, ale i rozpínání města vzhledem k funkcím (využití ploch)
- Lze čerpat i z Kuča (1996): Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku

Výběr měst

- Viz excel
- 2 studenti příště představení
- Prezentace, stačí na 5-7 min.

Díky za pozornost

